

Tsvetana Georgieva

(Bulgaria, Sofia, University of Library Studies and Information Technologies)

Contemporary Visionaries and the Signs of Memory

(On the occasion of the PHODAR'21 Photo Festival)

Abstract: This notice points out the significance of the international photo festival Phodar-21 as a cultural fact in the contemporary Bulgarian information and communication space. The author makes an overview of the awarded photographic themes tackled by photographers from around the world and points out the role of the festival's organiser and Phodar Foundation Chairman Antoan Bozhinov.

Цветана Георгиева

(България, София, Университет по библиотекознание и информационни технологии)

Съвременно визионерство и знаци на паметта

(за фотофестивала ФОДАР '21)

Формирането на новата антропологична реалност, обусловена от трансформациите и цивилизационните предизвикателства, пред които се оказва съвременната култура, актуализира дискурса за визуалния образ и проявите на визуализацията в информационно-комуникативното пространство, като важно средство за разкриване, познаване и съхраняване на културния потенциал на съвременния свят. Силата на образното визуално въздействие е дълбоко вкоренена в самата структура на човешката психика, което ни позволява чувствено, с помощта на движения, звук, цвят и светлина, да изразяваме и да именуваме смисли и търсения в нашето битие.

Фотографията е вид писмо, свидетелство, илюстрация на определени актуални за онзи момент събития. Тя е документ, но авторски документ, защото не съществува абсолютна реалност и абсолютна обективност: това утвърждава Антоан Божинов в монографичното си изследване „Авторски свидетелства. Субективен документализъм в българската фотография (1970–1991 г.)“ (2019), посветено на изобразителната норма в българската фотография от десетилетията преди демократичните промени.

Макар че през последните десетилетия фотографията, подобно на книгата, е променила до голяма степен своя носител от хартиен на електронен, тя остава във времето и като предмет на изкуството, и като документ на епохата. Именно като такава, тя беше представена в София, в ранния октомври на 2021 г., когато за XI път беше проведен международният фотофестивал биенале на фондация ФОДАР. Председател на фондацията вече 22 години е инженер д-р Антоан Божинов, фотограф-художник, преподавател в Софийския университет, който успява да увлече в своята работа студенти от страната и колеги от журналистическата общност. Трябва да кажем, че делото на Божинов е един заслужаващ вниманието ни съвременен културен жест, признак на отдаденост на изкуството фотография – доведено до професионално съвършенство. То е отстояване на своя тип творчество, въпреки меркантилността на времето, въпреки изместването на фотографските вкусове от художественото – към комерсиалното, въпреки очите, вторачени в екраните.

Инициативите на фондация ФОДАР се радват на голям международен интерес. Тази година в биеналето участваха 22-ма автори от 13 страни (България, Португалия, Иран, Белгия, Италия, Афганистан, Ирак, Нидерландия, Венецуела, Испания, Австралия, Франция и Аржентина). И това ниво се поддържаше и през годините, тъй като биеналето съхранява критериите за високо фотографско майсторство и професионална съпричастност. Културната значимост на биеналето е отбелязвана от национални медии (БНР, БНТ, НОВА, в-к „България днес“ и др.) и материално подкрепена от Столичната програма „Култура“. Изложбата е отразена визуално в специално луксозно книжно издание, в което са поместени най-добрите творби, спечелили призови места в конкурса от фотофестивала на фондация ФОДАР '21.

Всяка изложба или фотографски фестивал на конкурсни начала не преценява фотографските артефакти нито от гледната точка на изобразеното, нито от тази на референта (зрителя), а предимно от гледната точка на фотографа професионалист. Наградените в изложбата фотографии представят творби от различни семиотични класове. Те са и пътуване (в Колумбия), и запечатване на изображения: загиващите маслинови гори в региона Саленто и спасяването на попадналите в екологична катастрофа орангутани от Суматра. В качеството си на пресечна точка, разположена между миналото и бъдещето, но улавяща мига от настоящето, фотографията на биеналето от 2021 г. проблематизира: например темата за отпадъците на човечеството, информацията, която носят, и възможността за рециклиране в жизнения кръг – природа-човек; проблемът с търсещите личностна и социална свобода жени на Ирак. Или авторите издебват мига – така в кадър попадат реално простреляните по улиците във Венецуела, заснети от деветия етаж. Представени са творби, които се превръщат в болезнени документи на историческата епоха, в която живеем: бойци от Ирак с осакатени крайници, болестите на нашето време – кадри от пандемията и смъртта в Италия през 2020 г.

Едновременно с това в теми на биеналето са превърнати и картини, вдъхновени от мисли и външения на нашия съвременник: киното, като тема на Италия, циркът – за Хавана, възпоменание за живота, като топос на детството, ловните полета без излишна драма. Вчерашното, като безкрайно ненужно, вечното в застиналите мигове на природата, човекът в неговите възрасти и превъплъщенията му в Париж, града на изкуството и т.н.

И, ако се върнем към надслова на биеналето „Фодар“ 21 – „Днес е утрешното вчера“, ще видим колко точно организаторите и участниците във фотофестивала преживяват и изразяват своето собствено усещане за време, за памет и за история, колко отговорно и ангажирано отразяват през обектива своето отношение към социалния свят, към природата и към човека, който е тук и сега – в този свят, в това време и пространство – сами по себе си неповторими, запечатани от фотографа и адресирани към бъдещето.

ЛИТЕРАТУРА

- 11 # Биенале ФОДАР. Днес е утрешното вчера/ 11# PHODAR Biennial. Today is tomorrow's yesterday. Sofiya, „Fodar“, 2021. -96.
- Пряхина, Богданова 2020–2021: *Пряхина, А. В., Д. Ш. Богданова*. Проблема развития процесса визуализации в сфере культуры и новая антропотехническая реальность. – Фотография. Изображение. Документ Выпуск 9 (9). Государственный музейно-выставочный центр Росфото. Санкт-Петербург. (Pryahina, Bogdanova

2020-2021: *Pryahina, A. V., D. Sh. Bogdanova*. Problema razvitiya protsessa vizualizatsii v sfere kul'tury i novaya antropotekhnicheskaya real'nost'. – Fotografia. Izobrazhenie. Dokument Vypusk 9 (9). Gosudarstvennyy muzeino-vystavochnyy tsentr Rosfoto. Sankt-Peterburg)

Barthes 1980: *Barthes, Roland*. La chambre claire: Note sur la photographie (Cahiers du cinéma Gallimard). Le Seuil.